

Тимків Я.І., * Лунь Ю.О.**

РУШІЙНІ СИЛИ ПОТЕНЦІЙНИХ ТЕРОРИСТІВ-СМЕРТНИКІВ

На основі опрацьованих ряду досліджень, спробуємо узагальнити і схематично (див. Схему) зобразити те, з чим стикається терорист-смертник на шляху від початку своєї діяльності до моменту скоєння теракту.

Отже, потенційні терористи-смертники, зазвичай, живуть в умовах високої згуртованості і при наявності соціальних норм, які схвалюють вчинення терактів як способів боротьби. Окрім того, будучи релігійною і віруючою особою, потенційний смертник легко піддається на «проповіді» харизматичних лідерів, що переконують у необхідності «священної війни» проти «невірних». Не так рідко розвитку тероризму сприяють й ЗМІ, які часто підіграють терористам в гонитві за сенсаціями. Також, великим психологічним тиском володіє мережа Інтернет, яка цілком вільно закликає до терористичної діяльності і пропагує терор в якості зброї проти несправедливості.

Причиною може стати релігійна конформність (покура) – слідуванням вказівкам релігійних чи партійних авторитетів. Ймовірність того, що ця причина є вагомим дуже велика, адже потенційні смертники, переважно віруючі і, часто, сліпо слухаються релігійних лідерів. Не рідко причинами вибору ролі смертника стають матеріальні труднощі й утиски, несправедливість і психологічні травми потенційного терориста. І бажання втечі від цих проблем веде цих людей до скоєння самогубного теракту. Інколи причинами можуть бути й наслідування, наприклад, брата-терориста, або батька-смертника.

Коли потенційний смертник остаточно вирішує стати терористом-новобранцем, він повинен відповідати відповідним вимогам та критеріям: відданим своїй справі й організації, готовим до самопожертви у будь-який час і в будь-якому місці заради перемоги. Смертник повинен бути стриманим, дисциплінованим, здатним контролювати свої емоції, пориви, інстинкти. Повинен вміти дотримуватись конспірації, регулювати власні потреби. Він має бути покірним і здатним підтримувати хороші відносини з усіма членами бойової групи.

Такий новобранець приймається в організацію і піддається психологічній підготовці, котра передбачає: перебудову особистості, метою якої є фактична деперсоналізація особи, виховання належних якостей – готовності до покори та готовності до самопожертви. Також новобранець ізолюється від суспільства, що полегшує психологічну та ідеологічну підготовку, яка дає лідерам монополію на ідейний вплив.

Після процесу підготовки, новобранець стає терористом-смертником, готовим до виконання поставлених цілей і завдань. Він мріє про момент, коли з'явиться змога вчинити те, до чого він йшов. Залишається вибрати ціль теракту, зібрати усю необхідну інформацію, виготовити вибуховий пристрій і дістатися до місця призначення. Якщо усі попередні елементи підготовки до теракту робилися спільними зусиллями членів бойової

* кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної інформації Національного університету «Львівська політехніка»

** кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри кафедри міжнародної інформації Національного університету «Львівська політехніка»

групи, останній, найголовніший елемент – вибух, залежить лише від однієї особи – від терориста-смертника.

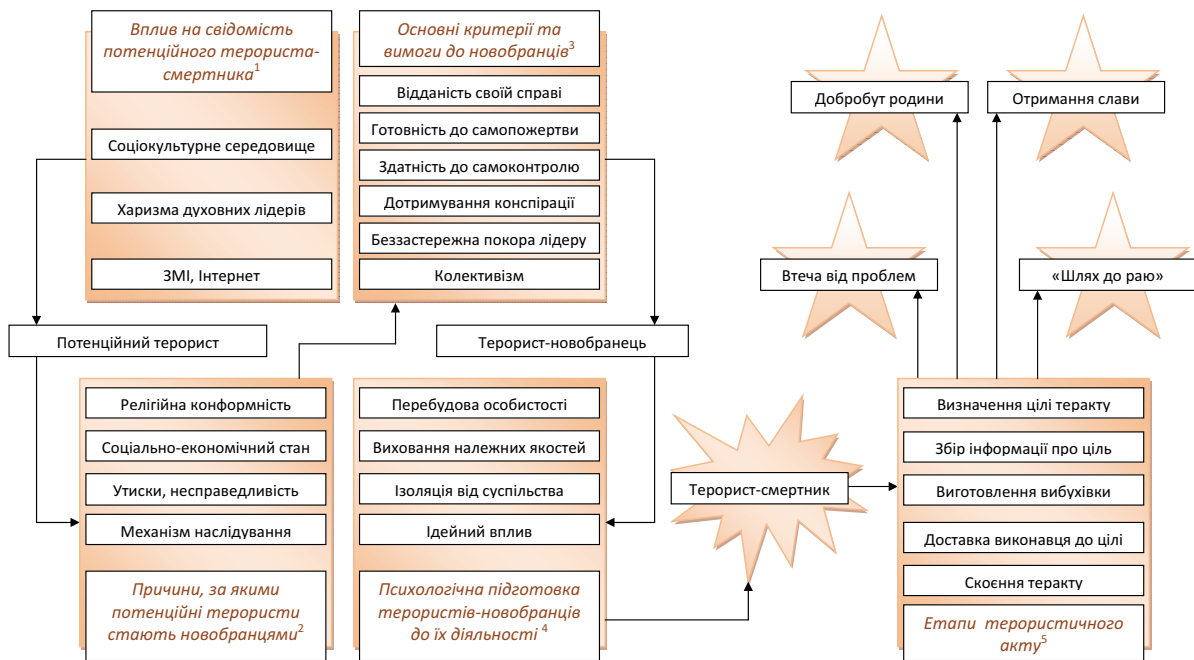

Схема 1. Рушійні сили терористів-смертників.

На те, щоб натиснути на кнопку підривача, терористів-смертників штовхають різні причини. Зазвичай це переконання, що підірвавши себе, тобі гарантується місце в раю. Це переконання характерне, переважно, для «шахідів», прибічників ісламізму. Також фактором цього може бути й впевненість в добробут родини після смерті. Бувають і такі причини, що терорист-смертник, скоюючи теракт, впевнений в тому, що цей підриг принесе йому славу. Інколи це єдиний спосіб проявити себе, так як в повсякденному житті такої змоги не було. Не останньою причиною є втеча від всіх проблем. Це характерне для жінок-смертниць. Так вони просто тікають від своїх проблем.

Отже, як бачимо, терорист-смертник проходить чималий шлях перш ніж підірвати себе і досягнути своєї мети. Самогубний теракт – не спонтанна акція. Це підготовлений певною терористичною організацією акт, який передбачає кілька фаз та етапів. Звичайно, бувають і випадки спонтанних терактів, скоєних терористами-одинаками, однак такі випадки поодинокі і не становлять такої ж загрози як організовані терористичні акти.

Джерела

1. Детальніше: Соснин В.А., Нестик Т.А. Современный терроризм: социально-психологический анализ.- Москва:"Институт психологии РАН", 2008.- 240 с.; Гребенчук Ю. Роль ЗМІ у висвітленні екстремальних подій, терактів і катастроф // forUm.- 24.01.2011.- <http://ua.for-ua.com/authornews/2011/01/24/093427.html>
2. Детальніше: Eyad el-Sarraj, Suicide Bombers: dignity, despair, and the need of Hope // Journal of Palestine Studies.- 2002.- №4.- р. 71–76; Соснин В.А., Нестик Т.А. Современный терроризм: социально-психологический анализ.- Москва:"Институт психологии РАН", 2008.- 240 с.; Смертники и готовность к смерти // dopinfo.ru.- <http://www.dopinfo.ru/useful/cognitive01/04.php>;

3. Ольшанский Д.В. Психология терроризма.- СПб.: Питер, 2002, с. 124-125.
4. Долгин Н., Малышев В. Терроризм – угроза обществу // Основы безопасности жизнедеятельности.- 2000.- №3.- С. 5-10.
5. Borum, R. Psychology of terrorism.- Tampa: University of South Florida,2004.- 79 p.